

TOLDI ÉVA

Térérzékelések – térértelmezések, szerk. Ádám Anikó – Radvánszky Anikó

„Az ember számára a tér a szabadság, az idő pedig a kiszolgáltatottság helye” – ezzel a mondattal kezdődik a *Térérzékelések – térértelmezések* című kötet tanulmányainak sora, amely kellően provokatív, ugyanakkor esszenciálisan foglalja össze annak a problémakörnek a lényegét, amelynek sok szempontú körüljárására az egész kiadvány vállalkozik. Az idézet François Soulages-tól származik, akit elsősorban fotóesztétaként ismerhetünk, s aki ezzel a kijelentésével szabatosan és relevánsan fogalmazza meg a tudomány számos diszciplínájában a 20. század hatvanas–hetvenes éveiben kezdődő ún. *térbeli fordulat* mibenlétét. Michel Foucault-nak az *Eltérő terek*ben megfogalmazott elmélete óta a térről való gondolkodás a figyelem előterébe került, valóságos reneszánszát éli, az ezzel kapcsolatos irodalom már-már parttalanra tágult. A magyar irodalomelméleti munkákban azonban még kevésbé kapott teret. Ezért is fontos az Ádám Anikó és Radvánszky Anikó szerkesztette kötet, amely a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen 2013 őszén megrendezett francia és magyar nyelvű nemzetközi konferencia anyagát tartalmazza, s amely egyúttal a *Francia kapcsolat* elnevezésű komparatistikai kutatócsoport könyvsorozatának nyitó darabja is.

A szerkesztők az *Előszó*ban vázolják a térbeli gondolkodás alakulástörténetét, amelynek egyik adekvát meghatározását Maurice Merleau-Ponty fenomenológiájában találják meg, miszerint a tér „nem egyszerűen egy közeg, amelyben elrendeződnek a dolgok, hanem médium, amely által elrendeződnek a dolgok.” (10.) A kötet elsősorban a térkutatást és a filozófiai-esztétikai, valamint az irodalmi-irodalomtörténeti megközelítésmódokat állítja dialógushelyzetbe, mintegy próbára teszi őket, ám a tanulmányok szerzőinek témája és érdeklődési köre tovább árnyalja és gazdagítja a kiadványt, amikor a pszichológiát, a különféle művészeti ágakat, a szociokulturális megközelítést is bevonják az interdiszciplináris vizsgálatok közegébe.

A konferenciakiadvány – témájának megfelelően – két részből áll: az elsőben a francia, a másodikban a magyar kultúrához köthető elméleti szövegek és műértelmezések kaptak helyet. Egy másik kultúra közvetítése, a terminológiai eltérések, a nyelvi szerkezetekben kifejeződő idegenség a befogadónak gyakran okoz fejtörést, néha a töredékesség jelent gondot, amit az olvasónak kell kitöltenie, máskor az olyan erős idegenségtapasztalat, amely miatt a fogalmi nyelv az értelemhatárok határát súrolja – mindenki találkozott már ezzel a jelenséggel, aki fordításban olvasott tanulmányt, különösen, ha annak a magyar nyelvterületen ismeretlen és/vagy elméleti dimenziói kerültek előtérbe. Már előzetesen ki kell emelni, hogy ezzel a kötetrel más a helyzet: a franciából fordított írások – kiváló nyelvezetüknek, az egyértelmű és következetes fogalomhasználatnak, valamint annak köszönhetően, hogy minden

lefordított mondat konzisztens értelmezés eredményeként került papírra – kiválóan működnek tudományos szövegekként.

A kötetnyitó tanulmány, François Soulages esszébe hajló tanulmánya az egyetlen, amely folytonosan kérdez, s ezáltal állandó kételyeket ébreszt a már ismertnek vélt és jól bevált fogalmak iránt. Gondolatmenetéből kiderül, mennyire nem egységes már magának a térnek a felfogása sem. Az érzékenység, az érzékelés és az értelemadás, majd ugyanezeknek a térrel való összefüggése, lehetőségei állnak érdeklődésének középpontjában, melyek történetiségére is kitekint. A *Kortárs tér* című záradék pedig szociokulturális kérdéseket feszeget, amikor azt feltételezi, a művészet képes lenne lelassítani és kontemplatívá tenni az ember cselekvését a konkrét, mindennapi térben.

A kötet összefoglaló elméleti munkákat és részterületekkel foglalkozó elemzéseket egyaránt tartalmaz. Radvánszky Anikó tanulmánya az előbbiek sorába tartozik. Dolgozatában Jacques Derrida térfelfogását vizsgálja abból a feltevésből kiindulva, hogy a dekonstrukció középpont-nélkülisége éppen térfelfogásából ered. Derrida gondolkodásmódja térbeli meghatározottságának bemutatásához az eredethez, a dekonstrukció fenomenológiai kiindulópontjához vezet vissza bennünket. Az őseredet, a megjelenő és a megjelenés, az elkülönböződés, a nyom, a keletkezés helye (khóra) azok a kulcsszavak, amelyeket összefüggésbe állítva eljut végkövetkeztetéséig, miszerint „Derrida olvasatában Platón khórája az eredet nélküli »eredet« terét nyitja meg, mely nem más, mint a gondolkodást irányító legalapvetőbb fogalmaink születési helye.” (38.)

A *romantikus gömb, a katedrális* című írás nemcsak elmélyült és átfogó jellege, újszerű megítélései és következtetései miatt emelkedik ki a kötet írásai közül, hanem az interdiszciplináris megközelítés következetes és eredményes alkalmazásának okán is. Ádám Anikó tanulmányában esztétika-, filozófia- és korszaktörténeti vonatkozások metszéspontján, építészeti megfigyelések keresztmetszetében alakul a világertelmezés teljességét kifejező, a középkori gótikát elhagyó romantikus gömbkatedrális értelmezése. „A katedrális [...] úgy jelenik meg, mint egy egész korszak általános paradigmája, konkrét (templomajtó, oltár) és elvont (Isten, fény) alkotóelemei pedig több szinten is értelmezhetők: az episztemológia, az esztétika és a poétika szintjén. Történetileg az irodalom és az építészet közötti kapcsolatok, vagyis a gótikus művészet és a romantikus művészet közötti divergenciák és konvergenciák vizsgálata egy erősen hierarchizált, ugyanakkor egy világot szintetizáló koncepciót tár elénk. Egyszerűen szólva, a középkorban a katedrálisnak társadalmi és funkcionális szerepe volt, a romantika számára tisztán esztétikai értéket testesít meg.” (117.) Pregnánsan mutatja be a gótika észleléskoordináló hatását, arra a kérdésre irányítva a figyelmet, miként rendezi át a látvány a teret, hogy megteremtse a valóság teljességének illúzióját. Ádám Anikó átfogó és innovatív tanulmánya a gótikus katedrálisok gömbszerű elrendezését kiterjeszti a virtuális térre is, amely körülvesz bennünket, hogy megállapítsa, a gömbkatedrálisnak még ma is lényeges funkciója van, az örök idő birtoklásának hiányából keletkező űr betöltésének tereként „hatékony védelmet nyújt” az ember számára.

A kiadvány szövegeinek következő csoportját azok a dolgozatok alkotják, amelyek – kellő elméleti felkészültség mellett – új információkat nyújtanak olyan jelenségekről,

amelyek a magyar irodalmi-kulturális közegben nem ismertek széles körben. Házás Nikoletta azt vizsgálja, hogy a személyesség hogyan jelenik meg a nyilvánosság tereiben, s közben egy nálunk viszonylag keveset kutatott kortárs művészeti irányzatról, a *street art*ról tesz új szemszögből észrevételeket. „Művészeti határesetről” beszél, miközben amellet érvel, hogy JR óriási női arcokat ábrázoló portréplakátjai a személyesség kifejezésének lehetőségéről és használatának mikéntjéről szólnak, hiszen alkotójuk elképzelése szerint nemcsak a politikai térben válnak jelentéssé, hanem az intimitás emléknymait hordozzák anélkül, hogy ki lennének szolgáltatva a férfitekintet szexizmusának vagy a női tekintet feminista meghatározottságának. Ugyanakkor a divatos genderkutatások eredeti céljaira is rákérdez, amikor emlékeztet a törődés, a szolidaritás, a Másik meglátásának és megértésének, az emberi sors láttatásának lehetséges módjára. Darida Veronika a rendező Patrice Chéreau és a drámaíró Bernard-Marie Koltés közös színpadi munkáinak elemzése során Foucault heterotópiaelméletéből, annak is egy kevésbé ismert szövegéből indul ki, amely a testnek mint nap mint nap újra belakni való helynek a tapasztalatából kiindulva az elképzelt, nem létező tereket és a társadalom által működtetett másságtereket és jellemzőiket egyfajta heterotopológia mentén sorakoztatja fel. Ennek során eljut a színházhoz, test és tér összekapcsolódásához. Rendkívül komplex a *Nyugati rakpart* bemutatójának elemzése, amelyben lézengő, peremre szorult és sorra vesztésre ítélt emberek ugyan a valós térben mozognak, az azonban mégis imagináriusként jelenik meg, olyan helyszínként, amely nem utolsósorban „a tárgyak néma jelenléte” által válik egyúttal inhumánussá is. A rendező és drámaíró közös munkáját a szerző a heterotópiák felől olvassa, és rámutat arra, hogy az írói elképzelés heterotopikus mozzanatait a rendezés hogyan erősíti fel és sokszorozza meg. Gyimesi Tímea a Marie Darrieussecq prózájáról szóló írásában az informativitás mellett az ökokritika új szempontjának érvényesítése, Catriona Seth pedig Germaine de Staël *Corinne, avagy Itália* című – az útirajz és a regény műfaji határait érintő – művének elemzésében a térábrázolás módozatainak sokfélesége emelhető ki, amely középpont-nélküliségben csúcsonylik ki.

A harmadik csoportot azok a tanulmányok alkotják, amelyek irodalmi alkotások újraolvasására vállalkoznak, és a térmegjelenítés vagy -elrendezés szempontjából vonnak le olyan következtetéseket, amelyeknek az eddigi elemzések nem szenteltek kellő figyelmet, a hagyományos irodalomtörténeti megközelítés mellett a térpoétika felől is adekvát módon olvashatók. Plugor Magor *A párizsi Notre-Dame*-ot a térforulat regényeként értelmezi, a regény két kiegészítő fejezetéből emeli ki azokat a mozzanatokot, amelyek a város építészetéért való aggodást fejezik ki, a kövek és a könyvek közvetítette tudást nem függetleníti egymástól, mintegy olvassa az épületeket. Papp Ágnes Klára a kisváros poétikájával foglalkozó – minden bizonnyal szélesebb korpuszt vizsgáló – kutatómunkájának egyik fejezetébe enged betekintést, amikor Karácsony Benő *Nyári délután a régi Fehérvárt* című regényének motivikus felépítését és nézőpontváltását a térvizonyok sajátlagos kifejeződéseként tételezi. Vizsgálat tárgyává válik Kemény Zsigmond, Kuncz Aladár, Ottlik Géza, Kertész Imre, Krasznahorkai László, Spiró György és Nádas Péter regénye, melyekben a tér többnyire

markánsan elválik referencializálható jellegétől, s az idegentapasztalat megjelenési formájaként, a Másik tereként, mentális vagy affektív térként tételeződik.

Tudatában vagyunk annak, hogy már az eddigi kiemelések is jócskán leegyszerűsítve és esetenként önkényesen, a recenzens affinitásának megfelelően elrendezve mutatták be a tanulmányokat, és hogy egy rövid írás keretében nem lehet összefoglalni a kötetben szereplő mind a huszonnyolc szöveg eredményeit – de még reflektálni sem rájuk, bár minden dolgozatban található olyan meglátások és következtetések, amelyek figyelmet érdemelnek –, ezért a továbbiakban csupán néhány motivikus-tematikai egybecsengést emelek ki. A költészet térvizonyairól és a versek tértapasztalatairól való értekezések mindegyike saját nyelvet és értelmezési pontokat implikál. Számomra különösen tanulságos Thimár Attila elemzése, mert folyamatában mutatja be a műalkotás értelmezésének „térbeli fordulatát”: hagyományos, filológiai megalapozottságú irodalomtörténeti apparátust mozgósítva, arra építkezve jut el Petőfi *Az alföldje* téries szerkezeti megoldásainak vizsgálatához. Valamint a következtetéshez, hogy a verstárgyak és cselekvések térbeli definiálatlanságai a lírai én pozíciójával együtt arra utalnak: a vers háttérben nem csupán referencializálható látványelemek, hanem a kor festészeti alkotásai fedezhetőek fel, ily módon a konvencionálisnak gondolt romantikus tájvers egyfajta képleírásnak – akár ekphraszisznak is – tekinthető.

Ahogy az eddig bemutatott írások kapcsán is láthattuk, a kötetben a tér fogalmi heterogenitása nem kelt zavart, hiszen a tanulmányírók mindegyike reflektáltan alkalmazza. Az írások nagy része köztes terekről szól, elsősorban kép és szöveg intermedialis terét vizsgálja. A fénykép teréről értekezve Visy Beatrix nemcsak a fotográfia elméletét mutatja be szakmai alapossággal, hanem a képleírás gazdag irodalmát is áttekinti. Dolgozatának külön értéke, hogy nemcsak elméleti eligazítást ad, hanem téziseit példák sorával igazolja, melyeket a magyar irodalomból vesz. Több elemzés is foglalkozik a fotó és a térvizonyok összefüggésével. Legközvetlenebbül Tóth Ágnes, aki Maurice Carême belga költő és Fulvio Roiter fotográfus Bruges-albumát elemzi, azt a folyamatot, ahogyan a látvány városából az átélés városa kialakul. A képírás ebben az esetben a térpillanatot rögzíti, az időt merevíti ki, ehhez társul az érzékek leírása, ily módon válik a város olvasható térré. A kép leírásának irodalmi alakzatára, az ekphraszisz mibenlétére a kiadvány számos írása reflektál. A képírás változatosága, interpretációjának sokfélesége a kötet dolgozatainak termékeny feszültséget kölcsönöz, amely az ekphraszisz tárgyának és a tárgy leírásának nyelvi megformáltságából adódik.

Tillmann József A. mindig tanulságos tengerértelmezéseinek sorában most egy festmény leírásával találkozunk, ő maga él az ekphraszisz lehetőségével. Anselm Kiefer kétszeresen is kiemeli a tenger és a könyv – a tanulmányíró értelmezésében: a Biblia – összefüggését, ezzel gazdagítva értelmezéslehetőségeit. A Biblia kijelöli a tenger eredetét és végét, amely a kontempláció tere, az európai ember számára pedig a meszesesség vonzását, a másféleség megismerésének vágyát is jelenti. Megfigyelhető, hogy a tenger mint motívum a kötet jó néhány elemzésében szóba kerül. Jelentésmezeje a metaforikusság leképzéséig terjed. Germaine de Staël útleírásregényében köztes térré válik, a szenvedés színhelyévé, amely távol visz az otthontól, másutt viszont,

más nemzeteknél a rend és a nyugalom kifejezőjévé válik: a kikötőben veszteglő angol hajót „a rend, a komolyság, a szabályszerűség és a csönd” (105.) jellemzi. Darrieussecq prózájában olyanfajta feloldódást feltételez, melyben „az én sós vízzel teli tátongó úrré válik” (147.), az utópisztikus ország alakváltozata pedig Gyimesi Tímea felfogásában – a hullám. Plugor Magor Victor Hugo regényének értelmezéséhez a homéroszi eposzok térértelmezéseit teszi meg kiindulópontként, az *Iliászban* a tenger „abszolút konstitutív térként” (121.) jelenik meg, míg az *Odüsszeiában* a meghódíthatatlanság szinonimája. A rettegés, a pusztítás jelentésmezéjében is feltűnik.

Olyan értelemben viszont, amely a magyar irodalomban talán a legtöbbször reflektálódik, nem találkozunk vele: az a fajta xenophóni thalatta-élmény, amely például Kosztolányi *Esti Kornéljában* feltűnik, s amely a rég várt csodával határos, szinte eksztatikus tapasztalattal, az euforikus egygyé válással azonosítható, ezúttal egyetlen elemzésben sem jelenik meg. De a tengernek mint térnek az olyan, helyszínjellegesen túlmutatató identitásképző vonatkozását is hiába keresnénk, amely a vajdasági magyar irodalomban jelenik meg. A kérdéskör ismerői számára szinte közhelyszámba megy az Új Symposion nemzedékének szoros kötődése a tengerhez, amelyhez hozzátartozik Tolnai Ottó elhíresült mondata, miszerint a jugoszláviai magyar költőt az különbözteti meg a magyarországitól, hogy az előbbinek van tengere. A kijelentés nagy vitákat váltott ki, és maga Tolnai Ottó is visszavonta, majd magyarázta, átértelmezte, direkt identitásjelölő funkciója helyett a szabadság és a horizont, a lehetőségek végtelenjeként értelmezte. A tenger mint fenyegetettségélmény viszont a vajdasági magyar irodalomban csak ritkán textualizálódik, pedig a hírhedt jugoszláv Gulag, egy kopár szigeten levő kötőrő is az egyik tengerparti szigeten létesült.

A legkockázatosabb, ugyanakkor a legszebb vállalkozás jelenbeli irodalmi folyamatokat felvázolni, irodalmi mozgásokról számot adni. A geopoétikai meghatározottságú lokális identitás a kötet több szövegében is megjelenik. Amíg Bányai Éva azt elemzi, a romániai rendszerváltás hogyan jelenik meg az Erdély-diskurzusokban, és azt állítja, hogy annak feldolgozása a mai napig tart, addig Faragó Kornélia – írásának alcímét idézve – a geokulturális narratológiák érvényvesztéséről értekezik, azt állítva, hogy az írás már nem „emlékezésalkalom”, nem muzealizáció, s ha a befogadó számára az 1990-es évek jugoszláviai eseményei nem ismeretesek, az irodalmi szövegek nyomán sohasem válhatnak jelentéssékké, „a legújabb vajdasági magyar prózai diskurzust egyre inkább a geopoétikai értelemben jellegtelen tériességek és a nem-helyek beszédmódja, szerkezeti funkciója jellemzi.” (182.) A tanulmányíró jól építi fel gondolatmenetét, és helyesen érvel. Csak az lenne szomorú, ha következtetését nem csupán egyetlen – meglehetősen gyöngye fogalmazási készségről árulkodó – regényre hivatkozva vonná le. Ez ugyanis azt jelentené, hogy a mai vajdasági magyar fiatalok a napi politika elképzeléseit teljes mértékben magukévá tették, és tökéletesen megfelelnek elvárásainak: éppúgy képtelenek szembenézni a múlttal – amely az ő múltjuk is –, amely nap mint nap igen erőteljesen érezteti hatását mindennapi életükben és jelenükben – amelynek állítólag a bemutatására törekednek –, ahogyan az egész társadalom is képtelen szembenézni a térségben lezajlott eseményekkel, és nyíltan beszélni róla. A vajdasági magyar irodalomnak mindig is több rétege volt annál, mint

amit kritikusai kizárólagos érvénnyel kanonizálni szerettek volna. Csak a szóban forgó példánál maradv: folyamatosan egymás mellett élt a jelen idejű és az emlékező elbeszélői stratégia. Jó, hogy a tanulmányíró megállapítja: „a geokulturális terek más eszközökkel és sokkal komplexebb módon vettek részt a lokális identitások megalkotásában, mint a nem-hely-diskurzusok által teremtettek”, ennél is jobb azonban, hogy a 2015. évi könyvhétre két olyan fiatal író könyve is megjelent (Danyi Zoltán: *A dögeltakarító*; Sirbik Attila: *St. Euphemia*), amelyek a hiányolt geokulturális narratívát hozzák újra játékba, az önidentitás megteremtésének igényével – és akkor a fiatal költőkről még nem szoltunk –, mert ez ennek az irodalomnak a mozgásairól, életképességéről tanúskodik. Az irodalom gyorsan felülírja az elméleti prekonceptiókat, rációfól az általánosításokra.

Végezetül a *Térérzékelések – térértelmezések* című kötet rácáfolt előfeltevésünkre: nem annyira a francia és a magyar kultúrában felfedezhető térértelmezési elkülönböződés a szembeötlő, sokkal több hasonlóság, mint eltérés figyelhető meg benne. Még annak ellenére is, hogy a kötet magyar irodalmi része sokkal kevésbé mozdul el az interdiszciplinaritás felé, sokkal inkább a térkutatás és az irodalmi szövegértés összefüggésrendszerében gondolkodik, és inkább az irodalomtudomány teherbírását teszi próbára: mennyire képes a más diszciplínákkal való kommunikációra. Legfőbb erénye, hogy az elméletet megjeleníti a „gyakorlatban”, a dolgozatok elméleti alapra épülő értelmezések és elemzések sora mutatja be a térszemlélet hatását a műalkotás létrejöttében. S bár a tanulmányok színvonala nem teljesen kiegyensúlyozott – ez konferenciakiadványok esetében majdhogynem törvényszerű –, a kötet elgondolása módszertani szempontból mindenképpen példamutató. A kötet szerkesztőinek sikerült egy tudományos szempontból fontos és további kérdéseket generáló kiadványt összeállítaniuk, amely arról is meggyőz bennünket, hogy a sokféle – „nyelvi”, „kulturális”, „képi” stb. – fordulat mellett a „spatial turn” is akkora hatású paradigmaváltása volt a 20. század hatvanas–hetvenes éveinek, amely még ma is képes a kutatókat termékeny továbbgondolásra ösztönözni.

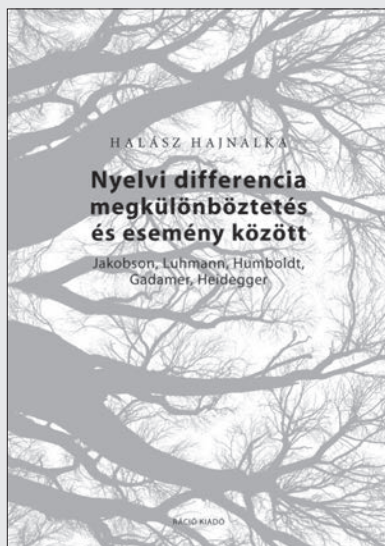
(*Kijárat, Budapest, 2015.*)

HALÁSZ HAJNALKA

Nyelvi differencia megkülönböztetés és esemény között

Jakobson, Luhmann, Humboldt, Gadamer, Heidegger

2015, 176 oldal, 2500 Ft

Bizonyára nem véletlen, hogy a 20. század elején, amikor a nyelv (filozófiai) gondolkodásra gyakorolt hatásának, illetve e hatást kiváltó nyelvi eseménynek már nemcsak előjelei, szimptomái, hanem bizonyos értelemben „tanúi” is vannak, amikor tehát ennek a tapasztalatnak az első szaktudományos reflexiói megjelennek, akkor a nyelv vagy a jel fogalma már eleve elválaszthatatlannak tűnik a differencia fogalmától. A nyelv, minden ráirányuló kérdést megelőzően, ekkor már ilyen formában jelentkezik, még hozzá anélkül, hogy ezt a sajátos megjelenést vagy fogalmi összefüggést tudatos alapító aktushoz, például valamilyen kiinduló teóriához lehetne kötni. Nem mint valamilyen tárgy vagy téma vonja magára hirtelen az érdeklődést, nem valamilyen érdek vagy érdeklődés által

kerül a figyelem középpontjába, hanem már ekkor is mint valami elmúlt, de a jelent mégis látens formáló esemény érezteti a hatását, melynek bármennyire is eltérőek az értelmezései, de mégis közös a tapasztalata; melyet bár nem lehet szó nélkül hagyni, mégis ellenáll az elbeszélés időbeli vagy logikai rendjének. A nyelv saját előlépésével, tolokodó tapasztalatával egyidejűleg meg is vonja magát; épp amikor szóhoz jutna, megragadhatatlanná, „tisztá” differenciává válik. Ugyanakkor viszont éppen ennek a kihívásnak (egy nyelvi tapasztalat szóhoz juttatásának) a legkövetkezetesebben megfelelni igyekvő kísérletek, szövegek azok, amelyek ennek a sosem volt, csak hatásaiban jelentkező és így mégis csak inkább eljövő eseménynek a bekövetkezését ígérik.

A kötetben olvasható elemzések ezeket a dinamikus összefüggéseket Roman Jakobson, Niklas Luhmann, Wilhelm von Humboldt, Hans-Georg Gadamer és Martin Heidegger egyes szövegeinek szoros olvasásával követik nyomon.

HALÁSZ HAJNALKA 1984-ben született Budapesten. Jelenleg a berlini Humboldt Egyetem Magyar Irodalom és Kultúra Tanszékének tudományos munkatársa.

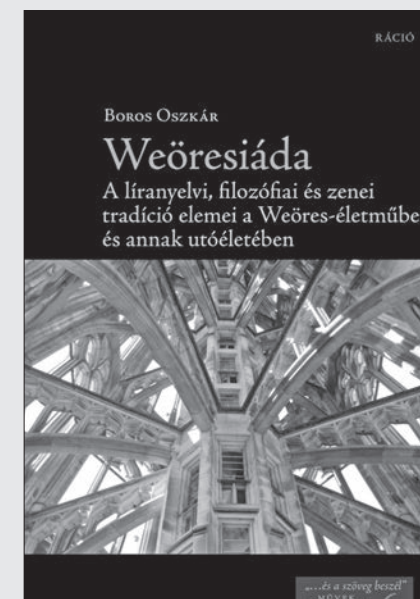
A kötet megrendelhető vagy kedvezményesen megvásárolható a kiadó szerkesztőségében: Ráció Kiadó • 1072 Budapest, Akácfa utca 20.
tel.: (1) 321-8023 • fax: (1) 321-4757 • e-mail: racio@racio.hu • www.racio.hu

BOROS OSZKÁR

„Weöresiáda”

A líranyelvi, filozófiai és zenei tradíció elemei
a Weöres-életműben és annak utóéletében

2015, 212 oldal, 2750 Ft

A weöresi költészet számos ponton találkozott a nagy keleti filozófiai rendszerek, a líranyelvi és zenei tradíció, illetve a nyugatos poétikák elemeivel, amelyekkel sok esetben konfliktusba is került. Eme tényből azonban nem a párhuzamos diskurzusrendek egymást kioltó természete és a lírai dikció disszeminatív jellege következik, hanem egy olyan többrétegű szemantikai háló megléte, amely bizonyos szempontból folytathatatlanná maradt. Utóbbi felismerés azonban nem jelenti azt, hogy a kortárs költészet a Weöres-korpuszt figyelmen kívül hagyhatná: Kovács András Ferenc és Parti Nagy Lajos eddigi életműve például nemcsak a weöresi tradícióval való szembesülésnek egyértelmű bizonyítéka, hanem annak is, hogy eme diskurzus ritmikái természetű kísérletei és jelentésképzése hatással volt a posztmodern líranyelvre. Weöres poétikai gyakorlata, verseinek hangzóssága, ritmikus-sága tehát nem kizárólag az adott szöveg szemantikájának megkerülhetetlen része: az ezredforduló magyar költészete éppen ebben találta meg a modernség után megtapasztalt jelentésszóródással szembeni kapaszkodót.

A kötet megrendelhető vagy kedvezményesen megvásárolható a kiadó szerkesztőségében: Ráció Kiadó • 1072 Budapest, Akácfa utca 20.
tel.: (1) 321-8023 • fax: (1) 321-4757 • e-mail: racio@racio.hu • www.racio.hu

Szépirodalmi Figyelő

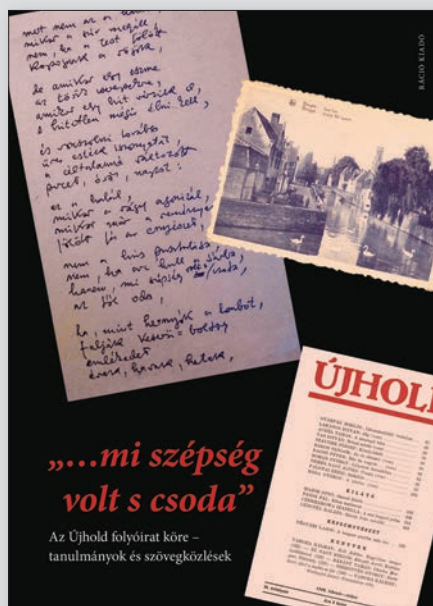
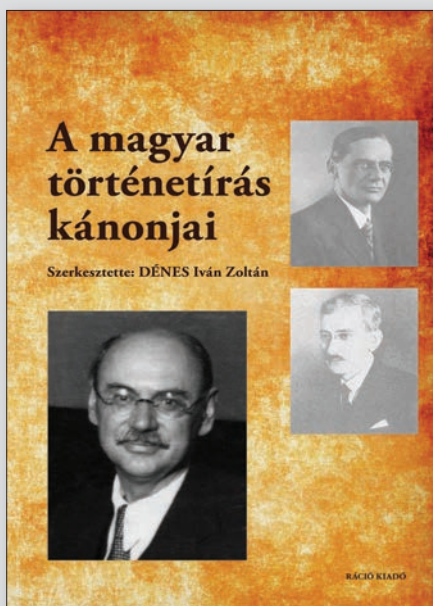
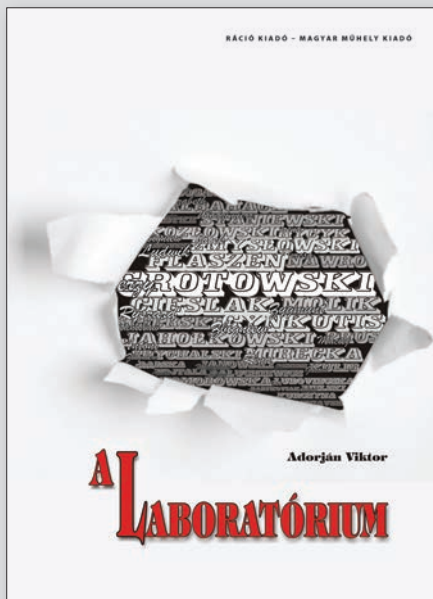
Irodalmi, kritikai, szemlélő folyóirat

2015
6

Bartis Attila prózája | Székely Csaba drámája | Gál Sándor,
Turbuly Lilla, Turi Tímea versei | Interjú Litkai Gergellyel,
Kóhalmi Zoltánnal és Badár Sándorral | Lakatos István
képregénye | Kritikák Szegedy-Maszák Marianne,
Oplatka András, Csáki Judit, Gécz János, Bálint Mátyás
és Meskó Zoltán, Korcsmáros Péter könyveiről

A RÁCIÓ KIADÓ KÖTETEIBŐL

A kötetek megrendelhetők vagy kedvezményesen megvásárolhatók a kiadó szerkesztőségében: • 1072 Budapest, Akácfa utca 20. • tel.: (1) 321-8023 fax: (1) 402-1293 • e-mail: racio@racio.hu • www.racio.hu

Ára: 600 Ft
Előfizetés egy évre (4 szám): 2000 Ft

KRICSFALUSI BEATRIX
Ellenálló szövegek
A színház nem-dramatikus megszakításai
2015, 260 oldal, 2750 Ft

A dráma fogalmát hagyományosan meghatározó kettősség miatt a drámaolvasás szükségképpen intermedialis és interdiszciplináris tevékenység. A jelen kötetben összegyűjtött tanulmányok módszertudatát a dráma fogalmát kezdetektől meghatározó kettősség – irodalmi műalkotás és színházi előadás alapjául szolgáló szöveg – és az ebből következő felismerés befolyásolja, mely szerint a drámához analitikus és történeti értelemben egyaránt kizárólag interdiszciplinárisan érdemes közelíteni. A dráma és a színház bonyolult, történetileg változó kapcsolatrendszerét feltérképező tanulmányok két tematikus csomópont köré rendeződnek. A kötet első felében található írások

a színházi medialitás kérdéskörének vizsgálatok a történeti avantgárdig nyúlnak vissza. A kötet második részét kitevő olvasatok a dramatikus önreflexió működés módját vizsgálják a kortárs német nyelvű drámában. A Peter Handkétől René Polleschig megrajzolt történeti ív párhuzamosan fut mind temporális, mind térbeli értelemben a kortárs német színház és az azt figyelemmel kísérő értelmező útjával: Brechtől Brechtig.

KRICSFALUSI BEATRIX 1975-ben született Debrecenben. Jelenleg a Debreceni Egyetem Germanisztikai Intézetének adjunktusa.

A kötet megrendelhető vagy kedvezményesen megvásárolható a kiadó szerkesztőségében:
Ráció Kiadó • 1072 Budapest, Akácfa utca 20. • tel.: (1) 321-8023 • fax: (1) 321-4757
e-mail: racio@racio.hu • www.racio.hu